

Бойова підготовка сил підтримки Збройних Сил України. Настанова

Настанова розроблена робочою групою офіцерів відділу підготовки штабу та структурних підрозділів Командування Сил підтримки Збройних Сил України під загальним керівництвом Командувача Сил підтримки Збройних Сил України.

Ця настанова визначає єдині підходи для керівного складу органів військового управління, військових частин (підрозділів) Сил підтримки Збройних Сил України щодо організації бойової підготовки з метою набуття (нарощування) бойових (спеціальних, індивідуальних) спроможностей військ (сил), ефективного використання форм і методів навчання персоналу, бойового злагодження військових колективів. Вона є основним документом з питань планування, проведення, керівництва заходами бойової підготовки у військах (силах).

В настанові враховані вимоги керівництва держави та Збройних Сил України щодо співробітництва у сфері оборони для приєднання до загальноєвропейської системи безпеки, досягнення взаємосумісності з країнами-членами НАТО, досвід підготовки та застосування військових частин (підрозділів) Збройних Сил України в ході проведення антитерористичної операції та операції об'єднаних сил (далі — ООС (раніше АТО) на території Донецької та Луганської областей.

**БОЙОВА
ПІДГОТОВКА**

**СИЛ
ПІДТРИМКИ
ЗБРОЙНИХ СИЛ
УКРАЇНИ**

НАСТАНОВА

Видавництво
«Центр учбової літератури»
Київ – 2024

УДК 358.211(477)

Б 77

Бойова підготовка сил підтримки Збройних Сил України. Настанова. — Київ: Б 77 «ЦУЛ», 2024. — 176 с.

ISBN 978-611-01-3230-5

Настанова розроблена робочою групою офіцерів відділу підготовки штабу та структурних підрозділів Командування Сил підтримки Збройних Сил України під загальним керівництвом Командувача Сил підтримки Збройних Сил України.

Ця настанова визначає єдині підходи для керівного складу органів військового управління, військових частин (підрозділів) Сил підтримки Збройних Сил України щодо організації бойової підготовки з метою набуття (нарощування) бойових (спеціальних, індивідуальних) спроможностей військ (сил), ефективного використання форм і методів навчання персоналу, бойового злагодження військових колективів. Вона є основним документом з питань планування, проведення, керівництва заходами бойової підготовки у військах (силах).

В настанові враховані вимоги керівництва держави та Збройних Сил України щодо співробітництва у сфері оборони для приєднання до загальноєвропейської системи безпеки, досягнення взаємосумісності з країнами-членами НАТО, досвід підготовки та застосування військових частин (підрозділів) Збройних Сил України в ході проведення антитерористичної операції та операції об'єднаних сил (далі — ООС (раніше АТО) на території Донецької та Луганської областей.

ISBN 978-611-01-3230-5

ЗМІСТ

	ВСТУП	5
	ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ	6
	ОСНОВНІ ТЕРМИНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	7
	ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	13
1	ОСНОВИ БОЙОВОЇ ПІДГОТОВКИ	15
1.1	Загальні положення	15
1.2	Система бойової підготовки	19
1.3	Форми і методи підготовки	21
1.4	Керівництво бойовою підготовкою	22
2	ОРГАНІЗАЦІЯ БОЙОВОЇ ПІДГОТОВКИ	23
2.1	Загальні положення	23
2.2	Організація планування бойової підготовки	24
2.3	Всебічне забезпечення підготовки	30
2.4	Контроль та надання допомоги	33
2.5	Аналіз і підведення підсумків бойової підготовки	35
2.6	Оцінка бойової підготовки	38
2.7	Узагальнення та впровадження досвіду бойової підготовки	39
2.8	Облік бойової підготовки	42
3	КОЛЕКТИВНА ПІДГОТОВКА	43
3.1	Загальні положення	43
3.2	Форми та методи колективної підготовки	44
3.3	Колективна підготовка штабів	47
3.4	Колективна підготовка військових частин та підрозділів підтримки	87
4	ІНДИВІДУАЛЬНА ПІДГОТОВКА	95
4.1	Загальні положення	95
4.2	Форми та методи індивідуальної підготовки	96
4.3	Організація, планування, проведення та оцінювання індивідуальної підготовки у військових частинах (підрозділах) Сил підтримки Збройних Сил України	99
4.4	Організація, планування, проведення та оцінювання індивідуальної підготовки резервістів	103
5	ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ БОЙОВОЇ ПІДГОТОВКИ В ОСОБЛИВИЙ ПЕРІОД	106
5.1	Загальні положення	106
5.2	Підготовка військових частин (підрозділів), які виконують бойові завдання в районі проведення операції (визначених районах, районах бойового чергування)	106
5.3	Підготовка військових частин (підрозділів), які виконують завдання в пунктах постійної дислокації (підтримують боєздатність)	107

Додатки:		
1	Перелік основних документів з планування підготовки у Силах підтримки ЗСУ	109
2	Варіант структури наказу	111
3	Орієнтовний порядок проведення заходів поточного планування бойової підготовки	112
4	Типовий перелік основних та додаткових планувальних документів у військових частинах (підрозділах)	113
5	Варіант замислу бойової підготовки	114
6	Варіант плану бойової підготовки	116
7	Варіант плану навчально-виховного процесу та бойової підготовки	128
8	Аркуш обліку внесених змін	133
9	Зведений розклад занять у підрозділах військової частини	134
10	Графік виконання вправ	135
11	Відомість відпрацювання стандарту індивідуальної підготовки	136
12	План проведення зборів	138
13	Порядок розробки комплексного тактико-спеціального завдання	142
14	Розклад занять з індивідуальної підготовки	145
15	План виконання індивідуальних завдань офіцерам військової частини	146
16	План проведення тактико-стройового заняття	147
17	План проведення тактико-спеціального заняття	148
18	Календарний план підготовки	150
19	Графічне зображення замислу дій	151
20	Зразок пояснювальної записки до РШТ з управлінням оіб	152
21	Організаційні вказівки з підготовки та проведення навчань	154
22	Розрахунок посередників	156
23	Склад штабу керівництва	157
24	План проведення рекогносцировки	158
25	План (схема) виведення підрозділів	159
26	План проведення навчання (тренування)	160
27	Тактико - спеціальне завдання	162
28	Частковий план роботи заступника (помічника) керівника	163
29	План нарощування обстановки	165
30	План створення реальних перешкод	167
31	План імітації	168
32	План проведення тактико-спеціального навчання з батальйоном (ротою)	170
33	Доповідь посередника	171
34	План проведення роздільного штабного тренування	172
35	План проведення радіотренування у військовій частині	175
	СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)	176

ВСТУП

Бойова підготовка Сил підтримки Збройних Сил України є однією з основних складових частин повсякденної діяльності управлінь (штабів), військових частин і підрозділів.

Основним документом з питань бойової підготовки Сил підтримки Збройних Сил України є Настанова з бойової підготовки Сил підтримки Збройних Сил України, яка ґрунтується на положеннях Доктрини з організації підготовки у Збройних Силах України, Доктрини підготовки сил оборони держави, Настанови з бойової підготовки Збройних Сил України та інших військових керівних публікацій.

Настанова передбачає принципово інший підхід, як до процесу навчання Сил підтримки ЗС України, так і до системи їх оцінювання, що полягає в пріоритетному вирішенні завдань бойової підготовки військових частин (підрозділів), їх цільового фінансування та матеріально-технічного забезпечення. Продумана організація та беззаперечне виконання заходів бойової підготовки у Силах підтримки Збройних Сил України повинно стати основним змістом повсякденної життєдіяльності військових колективів.

Положення та рекомендації, викладені в Настанові, необхідно застосовувати творчо, уникаючи шаблонності в ході організації підготовки та здійснення підтримки забезпечення бойових (спеціальних) дій з урахуванням обстановки і тактики дій противника, спрямувати зусилля на виконання завдань щодо поліпшення фахової майстерності особового складу, ефективного використання підлеглими озброєння та військової техніки, (далі – ОВТ), досягнення перемоги з найменшими втратами у силах, засобах і ресурсах. Головною метою підготовки військових частин (підрозділів) Сил підтримки Збройних Сил України є досягнення ними визначених бойових спроможностей і готовності до виконання завдань за призначенням. У зв'язку з цим, боєздатність військ (сил) повинна підтримуватися та швидко відновлюватися до такого рівня, який забезпечить успішне виконання ними бойових завдань.

Розумне впровадження Настанови в навчально-бойову діяльність Сил підтримки ЗС України сприятиме процесу підтримання на належному рівні та подальшому нарощуванню спроможностей військових частин (підрозділів) в умовах подальшої зміни форм і способів ведення бойових дій і надасть можливість впровадити стандарти підготовки для досягнення оперативної сумісності з військовими формуваннями Збройних сил держав – членів НАТО.

ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ

Позначка військової публікації	Повне найменування військової публікації
1	2
ВКП 7-00(01).01	Доктрина підготовки сил оборони держави, затверджена наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 21.01.2020 №18
ВДКП 7-00(03).01	Доктрина з організації підготовки у Збройних Силах України від 03.07.2020 №1929/НВГШ
ВКП 7-00(01).01	Доктрина з організації об'єднаної підготовки сил оборони держави, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України від 01.08.2020 №2694/НВГШ
ВКП 7-00(01).01	Доктрина з вивчення та впровадження досвіду у Збройних Силах України, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України від 03.07.2020 №1928/НВГШ
ВКП 7-00(03).01	Доктрина з організації оцінювання (сертифікації) у Збройних Силах України, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України від 03.07.2020 №1930/НВГШ
ВДКП 7-00(03).01	Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 27.01.2020 №26 “Про порядок розроблення (розміщення) стандартів (каталогів завдань) з підготовки та проведення оцінювання за стандартами підготовки Збройних Сил України”.
ВКДП 7(5)-00(02).02	Каталог завдань з індивідуальної фахової підготовки за напрямком сил підтримки Збройних Сил України
ВКДП 7(5)-00(02).02	Каталог завдань з підготовки інженерних військ Збройних Сил України
ВКДП 7(5)-00(01).01	Каталог завдань з підготовки військ Радіаційного, Хімічного, Біологічного Захисту Збройних Сил України
ВКДП 7(5)-00(01).01	Каталог завдань з підготовки частин (підрозділів) радіоелектронної боротьби Збройних Сил України
ВКДП 7(5)-00(01).01	Каталог завдань з підготовки топографічної служби Збройних Сил України
	Інструкція з організації підготовки та проведення перевірок у Збройних Силах України затверджений наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 02.01.2020 № 1
ВКДП 7-00(01).01	Тимчасова інструкція з вивчення та впровадження досвіду у Збройних Силах України
ТП 7-00-01	Програма індивідуальної підготовки офіцерів тактичної ланки управління Збройних Сил України
ТП 7-00-01.02	Програма індивідуальної підготовки сержантського (старшинського) складу Збройних Сил України

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Бойові (спеціальні) спроможності – сукупність властивостей, які визначають здатність військової частини (підрозділу) виконати поставлені завдання (бойові завдання) за призначенням відповідно до визначених стандартів.

Бойова підготовка – це цілеспрямований та організований процес навчання військовослужбовців військових частин і підрозділів, а також злагодження органів управління (штабів) тактичного рівня, військових частин (підрозділів) з метою досягнення їх готовності до виконання завдань за призначенням як у мирний час, так і в особливий період.

Бойова готовність військової частини (підрозділу) – стан, що визначає її (його) спроможність реалізувати бойовий потенціал для виконання завдань за призначенням в конкретних умовах обстановки у визначений період.

Босздатний стан – стан, коли військова частина укомплектована навченим особовим складом, штатним озброєнням та військовою технікою (далі – ОВТ), забезпечена необхідними матеріально-технічними засобами та набула визначених бойових спроможностей.

Бойовий вишкіл – це комплекс знань, умінь та навичок особового складу військ (сил), його морально-психологічних і фізичних якостей; навченість і злагодженість підрозділів, військових частин (кораблів), органів управління та їх здатність виконувати завдання за призначенням. Бойовий вишкіл включає польовий, повітряний та морський вишкіл.

Військове навчання – це організований процес передачі військовослужбовцям знань, формування та вдосконалення в них умінь і навичок, психологічної та фізичної готовності, необхідних для виконання функціональних обов'язків за посадовим призначенням як індивідуально, так і в складі підрозділів у мирний час так і в особливий період.

Елемент (піделемент) – складова частина розділу оціночного листа стандарту підготовки.

Завдання (підзавдання) – це чітко визначена дія (-ї), яка (-і) оцінюється та виконується органом військового управління, військовою частиною (штабом, підрозділом, тимчасово створеним військовим формуванням), військовослужбовцем.

Заняття з визначених предметів навчання – це систематичні або періодичні заняття які проводяться з метою підвищення знань, набуття практичних вмінь та навичок, необхідних для виконання функціональних обов'язків за посадою.

Зворотний зв'язок – вплив результатів роботи будь-якої системи на характер її подальшого функціонування.

Злагодженість підрозділу – погодженість дій військовослужбовців під час виконання завдань у складі підрозділу відповідно до вимог стандартів підготовки.

Знання у військовій сфері – сукупність відомостей про військову дійсність, набутих військовослужбовцями у процесі військового навчання.

Індивідуальна спроможність військовослужбовця – рівень його теоретичних знань, практичних умінь та навичок, психологічних та фізичних якостей, якими повинен володіти військовослужбовець для якісного виконання функціональних обов'язків відповідно до займаної посади.

Індивідуальна підготовка – це цілеспрямований та організований процес послідовних заходів навчання та виховання всіх категорій військовослужбовців, спрямований на формування у них потрібного рівня знань, умінь, навичок, фахової майстерності, фізичних та психологічних якостей для виконання обов'язків за посадою (спеціальністю) як у мирний час, так і в особливий період.

Каталог (підкаталог) завдань (підзавдань) (Mission-essential task) (далі – КЗ(П) (МЕТ)) – структурований та систематизований перелік основних (додаткових, додаткових супутніх) завдань (підзавдань), складений у певному порядку з відображенням наданих позначень (набір реєстраційних кодів) та найменуванням завдання (підзавдання), які застосовуються військовою організаційною структурою або військовослужбовцем для виконання визначеного завдання з метою набуття необхідних спроможностей.

Колективна підготовка – це цілеспрямований та організований процес послідовних заходів підготовки органів військового управління, військових частин (підрозділів) та створених на тимчасовій основі тактичних груп, який проводиться для досягнення тактичного рівня злагодженості, що забезпечить ефективне виконання покладених на них завдань як у мирний час, так і в особливий період.

Коригування – зміна навчальних цілей, способів, форм та методів навчання відповідно до отриманих результатів.

Критерій – підстава для оцінки предмета або явища, визначення або класифікація чогось, мірило.

Критично важливий елемент – визначена складова частина (елемент, піделемент) оціночного листа стандарту підготовки, невиконання якого призведе до невиконання стандарту підготовки в цілому.

Курсова підготовка – навчальний процес, який організовується і проводиться на базі вищих військових навчальних закладів (навчальних центрів) відповідно до вимог керівних документів, перед призначенням військовослужбовців на вищу посаду або для підвищення їх кваліфікації.

Методика – це сукупність дидактичних прийомів, засобів і способів організації навчання, які, в певній послідовності використовуються керівником (викладачем, інструктором) в навчальному процесі для досягнення визначеної мети.

Метод навчання – це сукупність прийомів і способів, за допомогою яких здійснюється передача та засвоєння знань та формування вмінь.

Навички військовослужбовця – здатність військовослужбовця автоматично виконувати певні дії. Практичне застосування знань, умінь та навичок у ході навчального процесу забезпечує їх перетворення на професійну майстерність.

Навчальна дисципліна – система понять щодо явищ, закономірностей, законів, теорій будь-якої відповідної галузі діяльності з визначенням потрібного рівня сформованості у тих, хто навчається, певної сукупності знань, умінь і навичок.

Навчально-бойове завдання – перелік завдань, які визначаються об'єкту оцінювання для відпрацювання під час заходів підготовки з метою набуття необхідних оперативних (бойових) спроможностей для виконання завдань, передбачених оперативними (бойовими) планами.

Норматив – часовий, кількісний і якісний показник виконання окремими військовослужбовцями або підрозділами поставлених завдань, прийомів і дій, пов'язаних із застосуванням ОВТ в ході бойової підготовки.

Об'єднана підготовка – це організований за єдиним замислом і планом процес навчання військовослужбовців, злагодження органів військового управління, військових частин (кораблів), підрозділів, які є складовими частинами двох і більше видів (родів) військ (сил), ІВФ та ПрО (якщо такі визначені) з метою досягнення їх готовності до об'єднаних дій у складі відповідного угруповання.

Об'єкти підготовки – військові частини (підрозділи), офіцерський, сержантський і рядовий склад СП, з якими проводяться заходи бойової підготовки;

Оперативні (бойові, спеціальні) спроможності – сукупність властивостей, які визначають здатність органів військового управління (штабу), військової частини (підрозділу, корабля) виконати завдання (бойові завдання) за призначенням відповідно до визначених стандартів підготовки.

Очікуваний результат навчання – запланований ідеальний результат (еталон, стандарт), якого необхідно досягти за результатами навчання.

Оцінка – перевірка військової частини (підрозділу) вищим в порядку підлеглості командуванням для визначення її (його) відповідності військовим стандартам та можливості зарахування її (його) до переліку готових військових частин (підрозділів).

Оцінювання – перевірка військової частини (штабу, підрозділу) вищим в порядку підпорядкованості командуванням для визначення її (його) відповідності стандартам і можливості зарахування її (його) до переліку готових військових частин (підрозділів) ЗС України.

Період підготовки – строк, протягом якого орган військового управління (військова частина, підрозділ, корабель) знаходиться в одному із визначених станів, а саме: відновлення боєздатності (базовий період підготовки); інтенсивної підготовки (період інтенсивної підготовки); виконання завдань (підтримання готовності до виконання завдань) за призначенням (період підтримання навченості), основний зміст періодів підготовки та їх тривалість визначені у Концепції підготовки ЗС України.

Перелік навчально-бойових (оперативних, спеціальних), індивідуальних завдань (METL) (далі – ПНБ (О, С, І) З) – це перелік основних (додаткових, додаткових супутніх) завдань (підзавдань) необхідний для ефективного виконання визначеного основного завдання, яке визначається

органу військового управління, військовій частині (штабу, підрозділу, тимчасово створеному військовому формуванню), військовослужбовцю для відпрацювання під час заходів підготовки з метою послідовного набуття необхідних оперативних (бойових, спеціальних), індивідуальних спроможностей, передбачених оперативними (бойовими) планами та програмами індивідуальної підготовки.

Підготовка Сил підтримки ЗС України – організований за єдиним замислом і планом процес навчання військовослужбовців, злагодження ОВУ, військових частин, підрозділів, установ та організацій з метою досягнення їх готовності до виконання завдань за призначенням як у мирний час, так і в особливий період.

Планування бойової підготовки – процес, який полягає в колективній роботі командирів (начальників), управлінь (штабів) військових частин (підрозділів) щодо визначення порядку та послідовності проведення узгоджених за замислом, місцем і часом заходів бойової підготовки, спрямованих на набуття (наращування, підтримання) визначених бойових спроможностей, всебічного забезпечення спланованих заходів (з урахуванням виділених обсягів фінансування) та відображенні їх у планувальних документах.

Польовий вишкіл – це комплекс умінь та навичок військовослужбовців, злагодженість підрозділів, військових частин, органів управління (штабів військових частин) та їх здатність вести бойові дії в різних умовах обстановки або виконувати інші завдання за призначенням.

Показник – кількісна або якісна величина окремої властивості або сукупності властивостей об'єкта перевірки, яка характеризує його дійсний стан на даний період часу. Показник, зазвичай має найменування, позначку і значення. Розрізняють кількісні (значення - числова величина) і якісні показники (значення - словесний не кількісний опис міри прояви властивості або сукупності властивостей, що розглядаються).

Предмет навчання – система понять про явища, закономірності, закони, теорії будь-якої відповідної сфери діяльності із визначенням потрібного рівня сформованості у тих, хто навчається, певної сукупності знань, умінь і навичок.

Приєм – окрема дія, рух.

Процес – сукупність ряду послідовних дій, спрямованих на досягнення певного результату.

Період підготовки – строк, протягом якого військова частина (підрозділ) знаходиться в одному із визначених станів, а саме: відновлення боєздатності (базовий період); інтенсивної підготовки (інтенсивний період); виконання завдань (підтримання готовності до виконання завдань) за призначенням (підтримуючий період).

Підготовка в навчальних центрах – процес систематичного військового професійно-технічного навчання військовослужбовців, спрямований на набуття ними знань, умінь і навичок у військово-професійній діяльності, розвиток компетентності та професіоналізму, виховання загальної і військово-професійної культури, необхідних для виконання своїх службових обов'язків на

займаній посаді з метою задоволення потреб Військ зв'язку ЗС України.

Професійна майстерність – здатність військовослужбовця цілеспрямовано та творчо використовувати свої знання, уміння та навички в процесі практичної діяльності з отриманням відповідного досвіду.

Психологічна готовність до бойових дій – стан психіки військовослужбовця, який характеризує його готовність до бойових випробувань, активних і рішучих дій з виконання бойових завдань.

Підготовка персоналу – цілеспрямований та організований процес навчання військовослужбовців, працівників ЗС України та інших складових сил оборони, державних службовців органів державної влади та органів місцевого самоврядування, резервістів, які проходять службу у військовому резерві ЗС України, що здійснюється у ВВНЗ і ВВП ЗВО, наукових установах, навчальних центрах, коледжах, центрах підготовки сержантського складу, школах підготовки.

Підготовка резервів – цілеспрямований та організований процес навчання та виховання військовозобов'язаних, у тому числі резервістів усіх категорій: офіцерів, сержантів, солдатів за всіма спеціальностями, підготовки органів управління (штабів), військових частин (підрозділів) стратегічного (оперативного) резерву з метою досягнення їх готовності до виконання завдань за призначенням як у мирний час, так і в особливий період.

Підготовка у ВВНЗ (ВВП ЗВО) – освітній процес підготовки курсантів (слухачів), ад'юнктів, докторантів за відповідними рівнями вищої освіти для подальшої служби на посадах офіцерського (сержантського) або начальницького складу з метою задоволення потреб Військ зв'язку ЗС України та інших складових сил оборони держави.

Самооцінка – перевірка безпосереднім командиром (начальником) підпорядкованої військової частини (підрозділу, тактичної групи) з метою встановлення рівня набуття визначених бойових спроможностей військовою частиною (підрозділом, тактичною групою).

Сертифікація – процедура, за допомогою якої призначений у встановленому порядку орган військового управління документально засвідчує відповідність військової частини (підрозділу) вимогам стандартів.

Система – сукупність взаємопов'язаних елементів, що утворюють єдине ціле, взаємодіють з середовищем та між собою, мають відповідну мету.

Спроможність – властивість, що дозволяє здійснювати певні дії для досягнення конкретної мети з урахуванням визначених ресурсів.

Спосіб – певна дія (послідовність дій), прийом або система прийомів, яка дає можливість зробити, здійснити що-небудь, досягти чогось.

Спроможність – властивість, що дозволяє здійснювати певні дії для досягнення конкретної мети з урахуванням визначених ресурсів.

Стандарт підготовки – нормативний документ (уніфікований процес), який визначає послідовність досягнення органами військового управління (штабами, військовими частинами, підрозділами, кораблями, військовослужбовцями) оперативних (бойових, спеціальних), індивідуальних спроможностей до виконання конкретних завдань та визначає критерії їх

оцінки. Стандарти підготовки поділяються на стандарти індивідуальної (базової загальновійськової, фахової) підготовки та колективної підготовки і спрямовуються на досягнення сумісності у підготовці підрозділів ЗС України та держав – членів НАТО.

Тренування – осмислене багаторазове повторення (виконання) вже вивчених вправ (приймів, дій) з метою їх закріплення (удосконалення).

Уміння військовослужбовця – здобута на основі отриманих завдань у військовій сфері здатність військовослужбовців виконувати належним чином певні дії на практиці. Систематичні та цілеспрямовані тренування тих, хто навчається шляхом виконання певних дій, які забезпечують перетворення знань та умінь на навички.

Форма навчання – організаційна складова процесу військового навчання, яка відображає сукупність умов, в яких здійснюється навчання, а саме: склад тих, хто навчається, структуру заняття, місце його проведення, тривалість.

Цикл навчання – строк, за який орган військового управління, військова частина (підрозділ, корабель) набуває та підтримує здатність виконувати визначені їм завдання і складається з трьох періодів підготовки (базового, інтенсивного та підтримуючого).

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Скорочення та умовні позначення	Повне словосполучення та поняття, що скорочуються
1	2
БН	Бойове навчання
БПАК	Безпілотний авіаційний комплекс
БрТН	Бригадне тактичне навчання
БС	Бойові стрільби
БТГр	Батальйонна тактична група
БТН	Батальйонне тактичне навчання
ВБС	Вправа бойових стрільб
ВВНЗ	Вищі військові навчальні заклади
ВНП ЗВО	Військовий навчальний підрозділ закладів вищої освіти
ВОС	Військово-облікова спеціальність
ГВ	Групова вправа
ЗС України	Збройні сили України
ІВФ та ПрО	Інші військові формування та правоохоронні органи
ІМБД	Імітаційне моделювання бойових дій
ІМЗ	Інструкторсько-методичне заняття
КСП ЗС України	Командування сил підтримки Збройних Сил України
КЗ	Каталог завдань
КТСЗ	Комплексне тактико-стройове заняття
КШН	Командно-штабне навчання
КШТ	Командно-штабне тренування
МО	Міністерство оборони
МТЗ	Матеріально-технічне забезпечення (засоби)
НБЗ	Навчально-бойове завдання
НМТБ	Навчальна матеріально-технічна база
НЦ	Навчальний центр
НЦПП	Навчальний центр підготовки підрозділів
ОВТ	Озброєння та військова техніка
ОВУ	Органи військового управління
ОТУ	Оперативно-тактичне угруповання
ПВ	Польовий вихід
ППД	Пункт постійної дислокації
ПУ	Пункт управління
РЕБ	Радіоелектронна боротьба
РЕР	Радіоелектронна розвідка
РТВ	Радіотехнічні війська
РТГр	Ротна тактична група
РТН	Ротне тактичне навчання
РХБз	Радіаційний, хімічний, біологічний захист

1	2
РШТ	Роздільне штабне тренування
СВ	Сухопутні війська
ССпО	Сили спеціальних операцій
СТІ	Стандарт індивідуальної підготовки
СТК	Стандарт колективної підготовки
СТП	Стандарт підготовки
СШТ	Спільне штабне тренування
ТГр	Тактична група
ТЛ	Тактична літучка
ТН	Тактичне навчання
ТСЗ	Тактико-стройове заняття
ТСпН	Тактико-спеціальне навчання
ТСпЗ	Тактико-спеціальне заняття
ЦІМ	Центр імітаційного моделювання
ШТ	Штабне тренування
CREVAL	Стандарт оцінки штабів (підрозділів) сухопутних військ НАТО
CL	“Check list” Оціночний лист
MAREVAL	Стандарт оцінки штабів (підрозділів) військово-морських сил НАТО
MILES	Лазерна система імітації тактичних дій
MET	“Mission-essential task” важливе завдання
METL	“Mission-essential task list” Перелік навчально-бойових завдань
NATO (НАТО)	North Atlantic Treaty Organization (Організація Північноатлантичного договору)
NTL	Перелік завдань для оцінки НАТО I рівня штабів (підрозділів)
STANAG	Стандартизована Угода НАТО
TACEVAL	Стандарт оцінки штабів (підрозділів) військово-повітряних сил НАТО

1. ОСНОВИ БОЙОВОЇ ПІДГОТОВКИ

1.1. Загальні положення

1.1.1. Бойова підготовка військових частин (підрозділів) Сил підтримки – це цілеспрямований та організований процес навчання військовослужбовців військових частин і підрозділів, а також злагодження органів управління (штабів) тактичного рівня, військових частин (підрозділів) зв'язку з метою досягнення їх готовності до виконання завдань за призначенням як у мирний час, так і в особливий період.

Основна мета бойової підготовки Сил підтримки досягається підтриманням та підвищенням рівня навченості особового складу, його психологічної готовності до виконання завдань, злагодженості військових частин (підрозділів) зв'язку та набуття ними визначених бойових завдань.

Бойова підготовка направлена на динамічну та інноваційну спрямованість, високотехнологічність, реалістичність та зміну шаблонного військового мислення на креативну ініціативу. Використання нових технологій, імітаційних моделей, тренажерів та їх поєднання з реальною обстановкою має значно покращити рівень підготовки та зменшити витрати матеріальних ресурсів.

1.1.2. Складовою бойової підготовки Сил підтримки є:
колективна підготовка управління (штабу) військових частин та підрозділів;

індивідуальна підготовка військовослужбовців військових частин і підрозділів.

1.1.3. Основні завдання та пріоритетні напрями бойової підготовки є:
підтримання готовності та нарошування професійного потенціалу військових частин (підрозділів) підтримки на рівні, що забезпечує виконання завдань за призначенням самостійно, у складі міжвидових угруповань, об'єднаних сил, в міжнародних місіях (операціях);

набуття та удосконалення спроможностей управлінь (штабів) військових частин (підрозділів) підтримки щодо планування, управління підрозділами у ході виконання завдань;

вдосконалення рівня злагодженості військових частин та їх підрозділів підтримки, взаємодії з військовими частинами (підрозділами) інших видів (родів) військ (сил) під час виконання спільних завдань;

досягнення взаємосумісності зі збройними силами країн-членів, набуття навиків особовим складом щодо використання штабних процедур НАТО під час прийняття рішення на бій (бойові дії) та управління підрозділами;

опанування особовим складом нових зразків озброєння та військової техніки, набуття знань, умінь та навичок щодо їх експлуатації і підтримання в готовності до застосування;

формування у особового складу базових знань та навичок із забезпечення підтримки під час виконання завдань за призначенням;

підготовка фахівців у сфері підтримки;

формування в особового складу високого бойового духу, психологічної стійкості та набуття фізичної готовності до виконання завдань за призначенням;

впровадження передового досвіду застосування ОБТ та ведення бойових дій.

Серед пріоритетних напрямів бойової підготовки слід відмітити:

відповідність спрямованості та змісту бойової підготовки планам застосування військ (сил) і завданням, визначеним військовим частинам;

персональна відповідальність командирів усіх рівнів за планування бойової підготовки та якість проведення її заходів, а військовослужбовців усіх категорій – за рівень особистої підготовки;

врахування в практиці бойової підготовки досягнень воєнної науки, досвіду війн і збройних конфліктів, передового досвіду підготовки військ (сил);

ефективне та раціональне використання НМТБ, навчального часу та виділених ресурсів на бойову підготовку;

пріоритетне використання в процесі бойової підготовки передових, науково обґрунтованих форм і методів навчання, комп'ютерних, навчально-тренувальних комплексів (тренажерних комплексів) і моделюючих систем, спроможних імітувати сучасне бойове середовище;

проведення основних заходів бойової підготовки (командно-штабних навчань (далі – КШН) із залученням військових частин (підрозділів) до практичних дій;

створення умов, за яких військовослужбовці будуть прагнути до свідомого, активного та самостійного оволодіння навчальним матеріалом.

Високий рівень бойової підготовки досягається:

знаннями командирами (начальниками) реального стану виучки підпорядкованих військових частин (підрозділів), своєчасною та конкретною постановкою завдань, якісним і цілеспрямованим плануванням заходів бойової підготовки, безперервним, гнучким та оперативним керівництвом бойовим навчанням, особистою участю командувачів (командирів, начальників) у плануванні та проведенні заходів бойової підготовки;

суворим виконанням розпорядку дня, планів і розкладів занять, виключенням зривів і переносів занять, відриву особового складу від бойового навчання;

своєчасною підготовкою та всебічним забезпеченням занять, правильним вибором форм і методів навчання, використанням рекомендацій військової педагогіки та психології;

прикладним характером і практичною спрямованістю навчання військовослужбовців;

ефективним використанням НМТБ, її розвитком, удосконаленням і підтриманням у справному стані;

вмілюю організацією та проведенням методичної роботи у військових

колективах, постійним пошуком нових форм і методів навчання військовослужбовців на базі сучасних ІТ, удосконаленням методичної майстерності керівників занять, узагальненням і поширенням передового досвіду навчання військовослужбовців;

цілеспрямованим і безперервним впливом на особовий склад з метою формування у нього необхідних морально-психологічних якостей і здатностей, що визначають зміст і сформованість морально-психологічного стану (далі – МПС) та забезпечують успішне виконання поставлених завдань;

постійним контролем за ходом підготовки військових частин (підрозділів) та ефективною роботою органів управління (штабів) щодо надання допомоги підлеглим;

аналізом досягнутих результатів і підбиттям підсумків із кожною категорією тих, хто навчається;

всебічним матеріально-технічним забезпеченням бойової підготовки, повним доведенням встановлених норм постачання до військовослужбовців.

1.1.4. Основними принципами бойової підготовки є професійна спрямованість, науковість, систематичність і послідовність, комплексність, доступність, максимальне наближення умов навчання до обстановки реальних бойових дій, кожен начальник вчить свого підлеглого та відповідає за рівень його навченості (майстерності), наочність, індивідуальний підхід.

Процес бойової підготовки включає шість етапів, які дозволяють визначити основні вимоги щодо мети підготовки, її завдань та обраних пріоритетних напрямків для генерування навчених і готових до виконання завдань за призначенням військових частин (підрозділів). До їх змісту входять:

перший етап – визначення переліку бойових (спеціальних) спроможностей військових частин (підрозділів), які необхідно набуті (наростити, підтримати) для виконання завдань за призначенням за будь-яких умов обстановки, визначення вимог до підготовки військ (сил);

другий етап – визначення та складання необхідного переліку завдань (підзавдань) для кожної військової частини (підрозділу);

третій етап – планування колективної та індивідуальної підготовки, призначення конкретного комплексу сил і засобів для об'єднаної (міжвидової) підготовки, визначення порядку її проведення, відповідальних виконавців та обсягів необхідних ресурсів;

четвертий етап – проведення підготовки за визначеними стандартами, в тому числі об'єднаної (міжвидової) підготовки, документування спостережень за виконанням тими, хто навчається, навчальних завдань і здійснення проміжного (поточного) оцінювання їх професійного рівня підготовленості;

п'ятий етап – збір та узагальнення результатів вхідного та проміжних оцінювань підготовленості, проведення підсумкового оцінювання (сертифікації) за оціночними листами стандартів підготовки;

шостий етап – розроблення та надання пропозицій щодо вдосконалення (уточнення) Каталогу завдань з підготовки СП ЗС України..

1.1.5. Вимоги що висуваються до бойової підготовки Сил підтримки:

- реалізація принципів бойової підготовки – тверде знання і вміле застосування командирами (начальниками) військових частин (підрозділів) підтримки, органами управління (штабами) принципів бойової підготовки в ході повсякденної діяльності військ (підрозділів);
- досягнення необхідного результату (рівня) навченості - чітке визначення командирами (керівниками) цілей і завдань бойової підготовки та забезпечення ними необхідних результатів навчання військовослужбовців, підрозділів, військових частин, органів управління (штабів) на всіх етапах їх підготовки;
- відповідність спрямованості бойової підготовки принципам доктринальних документів, очікуемого оперативного-тактичного середовища, особливостей фізико-географічних умов, завданням, покладеним на військову частину (підрозділ);
- узгодженість підготовки всіх категорій – узгодження підготовки військовослужбовців, підрозділів, військових частин сил підтримки за цілями, завданнями, змістом навчання, місця і часу проведення заходів;
- раціональне використання навчально-матеріальної бази бойової підготовки;
- впровадження автоматизованих систем і засобів автоматизації в процес організації, супроводу та аналізу результатів бойової підготовки;
- максимально можливе зниження потенційної небезпеки при проведенні заходів бойової підготовки.

1.1.6. Необхідний рівень бойової підготовки досягається:

- знанням командирами (керівниками) реального стану підготовки частин (підрозділів) підтримки, своєчасною і конкретною постановкою завдань;
- продуманим і якісним плануванням;
- своєчасною постановкою завдань на організацію бойової підготовки, особистою участю в організації та проведенні заходів, здійсненням контролю і наданням практичної допомоги підлеглим;
- правильним вибором форм та методів навчання;
- своєчасним та всебічним забезпеченням заходів бойової підготовки;
- раціональне використання навчальної матеріально-технічної бази та виділених ресурсів;
- високою методичною майстерністю керівників бойової підготовки (апарату керівництва);
- неухильним виконанням планів проведення заходів бойової підготовки;
- прикладним характером і практичною спрямованістю навчання військовослужбовців;
- об'єктивним оцінюванням результатів бойової підготовки;
- постійним вивченням передового досвіду підготовки у Силах підтримки ЗС України та впровадженням його у подальших заходах бойової підготовки;
- впровадження автоматизованих систем і засобів автоматизації в процес організації, супроводу та аналізу результатів бойової підготовки;
- максимально можливе зниження потенційної небезпеки при проведенні заходів бойової підготовки.

1.1.7. Основними предметами навчання з бойової підготовки для військовослужбовців Сил підтримки вважаються тактико-спеціальна підготовка, спеціальна підготовка, технічна підготовка, фізична підготовка; для підрозділів – тактико-спеціальна підготовка, спеціальна та технічна підготовка.

1.2. Система бойової підготовки

1.2.1. Система бойової підготовки – це сукупність взаємозалежних елементів (підсистем), які утворюють визначену цілісність і єдність, що взаємодіють між собою для досягнення визначеної мети бойової підготовки як в мирний час так і в особливий період.

1.2.2. Основними елементами системи бойової підготовки є:

а) суб'єкти бойової підготовки – органи військового управління (штаби) військових частин підтримки, які безпосередньо здійснюють управління бойовою підготовкою, проведенням її заходів та всебічним забезпеченням;

б) об'єкти бойової підготовки – екіпажі, обслуги, підрозділи, військові частини та органи управління (штаби), з якими проводиться навчання;

в) засоби, які забезпечують організацію бойової підготовки – навчально-матеріальна база та ресурси підготовки (бюджетні кошти, МТЗ тощо).

Всі елементи системи бойової підготовки взаємозалежні і повинні органічно взаємодіяти з іншими системами підготовки і забезпечення підрозділів підтримки Збройних Сил України.

Складові елементи системи бойової підготовки наведено на рисунку 1.

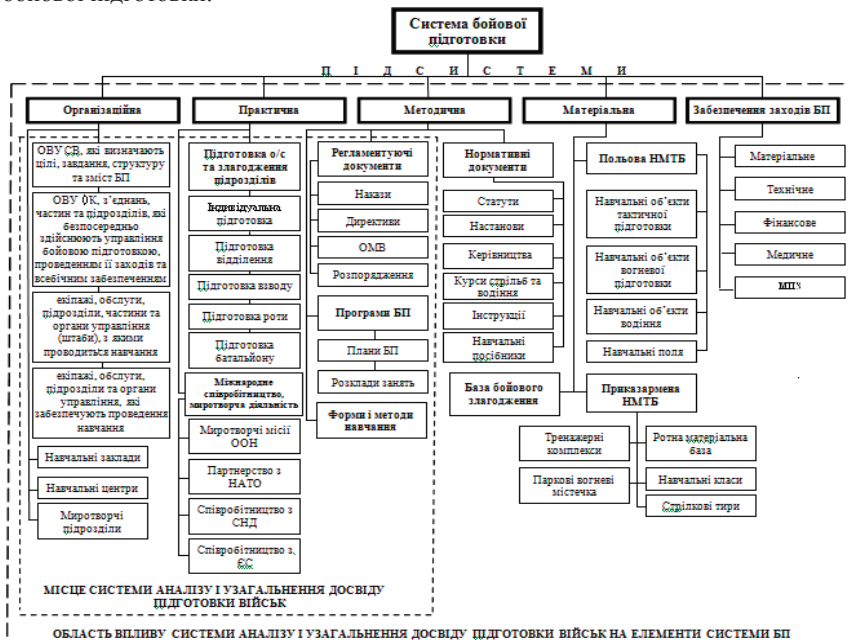
Рисунок 1 – складові елементи системи бойової підготовки.

1.2.3. Зміст БП - досягнення стандартів, встановлених для військових частин та підрозділів, та у відповідності до вимог керівних документів, що регламентують порядок підготовки та застосування як окремого військовослужбовця так і підрозділу. Якщо для підготовки до виконання поставленого завдання необхідно використання керівних документів, що знаходяться у стадії розробки, або для підготовки до виконання завдання стандарти не визначені, командир визначає завдання, умови та стандарти своїми наказами та вказівками, спираючись на власний досвід проведення подібних операцій та на свій професійний досвід.

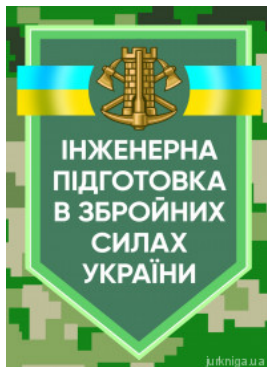
1.2.4. Методика бойової підготовки - сукупність форм і методів навчання та військового виховання військовослужбовців, злагодження підрозділів, військових частин, органів управління (штабів).

1.2.5. Навчально-матеріальна база бойової підготовки - сукупність матеріальних засобів і технічних пристроїв, а також обладнаних районів місцевості (навчальні об'єкти і поля), призначених для забезпечення навчання військовослужбовців за встановленими спеціальностями, злагодження підрозділів, військових частин, органів управління (штабів).

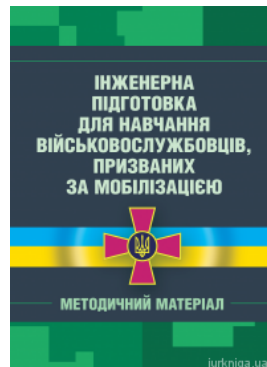
Структурно систему бойової підготовки утворюють наступні підсистеми: організаційна, практична, методична, матеріальна, забезпечення заходів БП.

Книги, які можуть вас зацікавити

Інженерна підготовка в
Збройних Силах
України

Інженерна підготовка
для навчання
військовослужбовців,
призваних за
мобілізацією
(загальновійськова
підготовка у
навчальних центрах,
військових...)

Оборона в місті
(населеному пункті).
Методичні матеріали

Инженерная разведка.
Книга врага вражеской
языком

Порядок дій під час
виявлення та
знешкодження
вибухонебезпечних
предметів

Застосування сил і
засобів дистанційного
мінування

Перейти до галузі права
Військове право

[Перейти на сайт →](#)